

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

2	6	7	7
---	---	---	---

Exam. Code :

0	3	1	0
---	---	---	---

Master of Arts (Economics) 4th Semester
(2042)

ECONOMICS OF GROWTH AND DEVELOPMENT-II

Paper : MAECO-401 (In all Mediums)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

Note :—Attempt **FIVE** questions in all, including Question No. 1 which is compulsory and selecting **ONE** question each from Units I to IV.

1. Explain any **ten** of the following short answer type questions :—
- (a) Structural transformation.
 - (b) Occupational structure.
 - (c) Augmented Kuznets curve.
 - (d) Meaning of unbalanced growth.
 - (e) Assumptions of Fei-Ranis Model.
 - (f) Subsistence wages.

- (g) Capital intensive technique.
- (h) Types of foreign aid.
- (i) Limitations of Foreign trade.
- (j) Planning by direction.
- (k) Market failure.
- (l) Post Washington consensus.
- (m) Vent for surplus theory.
- (n) Limitations of Lewis theory.
- (o) Planning in Backward areas.

10×2=20

UNIT—I

2. How does the composition of GDP change during the process of structural transformation and economic development ?
15
3. Explore the relationship between economic development and income distribution.
15

UNIT—II

4. Throw light on the Todaro Model of Agriculture–Industry interface.
15
5. Examine the doctrine of the Balanced Growth.
15

UNIT—III

6. Explain various investment criteria. What do you think is the best suited for underdeveloped economies ? 12,3
7. Discuss critically the role of multi-national corporations. 15

UNIT—IV

8. Explain various functions of State. 15
9. Discuss the role of State. What are the causes of Govt. failure ? 15

(हिन्दी माध्यम)

नोट :— सभी में से पांच प्रश्न करें साथ ही प्रश्न नं. 1 अनिवार्य है।
प्रत्येक यूनिट I से IV में से एक-एक प्रश्न करें।

1. निम्नलिखित लघु उत्तरीय प्रश्नों में से कोई दस स्पष्ट कीजिए :

(क) संरचनात्मक परिवर्तन।

(ख) व्यावसायिक संरचना।

(ग) संवर्धित कुजनेट वक्र।

(घ) असंतुलित विकास का अर्थ।

(ङ) फी-रानिस मॉडल की मान्यताएं।

(च) निर्वाह मजदूरी।

(छ) पूंजी गहन तकनीक।

(ज) विदेशी सहायता के प्रकार।

(झ) विदेशी व्यापार की सीमाएं।

(ञ) दिशा द्वारा योजना बनाना।

(ट) बाजार की विफलता।

(ठ) पोस्ट वाशिंगटन सर्वसम्मति

(ड) अधिशेष सिद्धांत के लिए निर्गमन।

(ढ) लेविस सिद्धांत की सीमाएं।

(ण) पिछड़े क्षेत्रों में योजना बनाना।

10×2=20

यूनिट-I

2. संरचनात्मक परिवर्तन और आर्थिक विकास की प्रक्रिया के दौरान सकल घरेलू उत्पाद की संरचना कैसे बदलती है ? 15
3. आर्थिक विकास और आय वितरण के बीच के संबंधों का अन्वेषण करें। 15

यूनिट-II

4. कृषि-उद्योग अन्तरापृष्ठ के टोडारो मॉडल पर प्रकाश डालें। 15
5. संतुलित विकास के सिद्धांत का परीक्षण करें। 15

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਵਿभिੰਨ ਨਿਵੇਸ਼ ਮਾਨਦੰਡਾਂ ਦੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕਰੋਂ। ਆਪਕੇ ਵਿਚਾਰ ਮੇਂ ਅਲਪਵਿਕਸਿਤ ਅਰਥਵਯਵਸਥਾਓਂ ਕੇ ਲਿਏ ਸਭਸੇ ਉਪਯੁਕਤ ਕਯਾ ਹੈ ? 12,3
7. ਬਹੁਰਾਸ਼ਟਰੀਯ ਨਿਗਮੋਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਵੇਚਨਾ ਕੀਜ਼ਿਏ। 15

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਰਾਜਯ ਕੇ ਵਿभिੰਨ ਕਾਰਯੋਂ ਦੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕੀਜ਼ਿਏ। 15
9. ਰਾਜਯ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਵਿਵੇਚਨਾ ਕੀਜ਼ਿਏ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਕੇ ਕਯਾ ਕਾਰਣ ਥੇ ? 15

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :— ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।
ਯੂਨਿਟ I ਤੋਂ IV ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

1. ਹੇਠ ਦਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦਸ ਲਘੁ-ਉੱਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ :
- (ੳ) ਢਾਂਚਾਗਤ ਤਬਦੀਲੀ।
- (ਅ) ਕਿੱਤਾਮੁਖੀ ਢਾਂਚਾ।
- (ੲ) ਵਧੀ ਹੋਈ ਕੁਜ਼ਨੇਟਸ ਕਰਵ।
- (ਸ) ਅਸੰਤੁਲਿਤ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਅਰਥ।
- (ਹ) Fei-Ranis ਮਾਡਲ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ।

- (ਕ) ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਮਜ਼ਦੂਰੀ।
- (ਖ) ਕੈਪੀਟਲ ਇੰਟੈਂਸਿਵ ਤਕਨੀਕ।
- (ਗ) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ।
- (ਘ) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ।
- (ਙ) ਦਿਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣਾ।
- (ਚ) ਮਾਰਕੀਟ ਅਸਫਲਤਾ।
- (ਛ) ਪੋਸਟ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ।
- (ਜ) ਸਰਪਲੱਸ ਬਿਊਰੀ ਲਈ ਵੈਂਟ।
- (ਝ) ਲੇਵਿਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ।
- (ਵ) ਪਿਛੜੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ।

10×2=20

ਯੂਨਿਟ-1

2. ਢਾਂਚਾਗਤ ਤਬਦੀਲੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਸਕਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਿਵੇਂ ਬਦਲਦੀ ਹੈ ? 15
3. ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਵੰਡ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਖੇਤੀ-ਉਦਯੋਗ ਇੰਟਰਫੇਸ ਦੇ ਟੋਡਰੋ.ਮਾਡਲ 'ਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਓ। 15
5. ਸੰਤੁਲਿਤ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਪਰੀਖਣ ਕਰੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ਕਿ ਅਵਿਕਸਿਤ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੀ ਹੈ ? 12,3
7. ਬਹੁ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਰਾਜ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 15
9. ਰਾਜ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ ? 15